

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 23. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius03val-shoot-idm139651357094864/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

breff/ som hun haffuer der paa. Der til met/ at det hører inted
 den Komer Kircke til/ vden som it veldigt Koff/ der mand
 faar nu fra dem igen met rette. Suor faar at de tørre icke rose
 sig aff S. Peders Skib/ huad heller det helder/ eller det stundt/
 5 End dog det stundt aldri. Thi det er bygget paa den faste
 Kisl oc grunduol/ som er Christus Jesus/ hues lerdøm/ døds
 oc pinis verdskylde de forskyde/ oc henge sig hen/ ved deris
 egne Gerninger/ vden faare S. Peders Skib/ saa at de seyle
 bag roret oc icke i skibet/ Kære Herloff/ dette stycke arbeyde
 10 vdi disse predickener/ om S. Peders Skib/ skendte ieg eder til
 en taktsielse/ oc vil det gerne forbedre vdi fremtiden aff min
 15 fattige formue/ bedendis eder gerne/ at i dette || ville annamme
 taknemmelige/ forhaabendis at det bliffuer til gaffns oc til
 Guds ære. Vor Herre Jesus Christus styre self oc regere sit
 Skib oc Kircke/ ved sit hellige Euangelium/ oc foruare det
 fra Koffuerens hender/ offuerfaldelse oc plusteren/ fra nu oc
 ind til euig tid amen/ Hannem eder befalendis til euig tid
 amen. Scressuit i Københaffn vdi Kigens Herre dage
 S. Hans Baptistes Dag. Aar etc.
 20 M. D. Liii.

Saartalen

Arsage til dette arbeyde i denne bog/ ere tho/ den
 første giffuer off tiden/ det er denne femte Søndag
 11 50 efter Hellig Trefoldigheds || Søndag/ paa huilcken
 25 det Euangelium om S. Peders Skib falder/ som S. Lucas
 Euangelist scriffuer i sit femte Capitel. Jesus stige op i it
 Skib etc.
 * Den anden Arsag giffuer off den Vanbrug/ som dette
 Euangelium er vonbrugt met/ saa vel/ som de andre Søn-
 30 dagers Euangelia/ om Aris. Thi det er io storlige behoff/ at
 wi paamine huer andre/ huorlunde at dieffuelen haffuer sæt

- en Døge nese/ det er/ en falsk forstand/ ved sine Papister oc
Muncke/ paa huert Søndags Euangelium/ saa vel som paa
andre steder i den hellige Scrifft/ Oc i onde maade saet sine
Eiinter iblant det gode Korn/ at hand der met kunde tage
LUC: 8 ordit aff hietet/ paa det mand skulde icke tro og bliffue salig/ 5
Dette beuise vel deris egne bøger/ at her gøris icke mange
exempler behoff. || 21 6r
- JOHN: 2 * Det Euangelium om det brulupe vdi Cana/ bleff hen
vent mod Ecteskab/ oc til at splide oc rissue Ecteskab i sønder/
at Passuedømmet kunde disbedre bliffue ved mact oc det met 10
JOHN: 8 den store løgen (som Dieffuelen er en løgnere oc en fader til
løgen) om S. Hans Euangelist oc S. Maria Magdalena etc.
at hand vaar brudgommen oc hun vaar bruden/ oc at Christus
skulde haffue taget hannem til sig oc saa skildt det Ecteskab 15
at etc.
- * Det Euangelium om den tredste Hoget/ der forkom sin
hofbondis gods/ bleff hen vent til Gerningers Ketferdighed
faar Gud/ etc.
- * Lige saa dette Euangelium om S. Peders skib/ vaar hen
vend til den Kommer Kircke/ saa at de ugudelige Passuer 20
haffue it ordspraag der om saa lydendis/ S. Peders skib
helder || vel/ men det siuncker icke fordi/ det er/ Den Romer 21 6v
Kircke lider vel mangan anstød/ men hun bliffuer dog ved
mact.
- * Vdi saa maade fand Dieffuelen mesterlige velde sig oc 25
sine det til alt sammen/ som hører den gandske Christelig
Kircke til. De Komste Passuer gøre lige saa i den maade/
som hine Sørøffuere/ der met vold oc mact røffue oc tage
paa deris hals vdi haffuet det som dem icke hører til/ ind til
de bliffue grebne/ da saa de at slippe det de haffue røffuit/ oc 30
mist saaa halsen til met. Saa gaar det til paa denne dag.
Den Komste Sørøffuer maa nu slippe S. Peders skib/ oc icke
aleniste saaa wtack for sit skalkhed/ men holdis oc saa i fengsel/
hoff alle fromme hierter/ oc den hellige Kircke faar sit igen
oc seylet fra de røffuere. 35
- * For disse tuende Marsager/ tog || ieg mig faare/ at predicke 21 7r

om S. Peders Skib/ Oc acter ieg nest Guds hielp/ met scriff
oc stel/ at affuerie den Papistiske vanbrug/ ocsaa her hof off/
at wi icke lengere skulle lade off lure oc bebrage til vor euige
skade.

5 * Thi off ligger mact der paa oc det gelder off ocsaa/ om
wi ville tencke off ret om. Der saar sagde Christus/ huo der Luc. 8.
haffuer øre at høre met hand høre vel nøye til.

* Først er det en sand tale oc it vist ordspraag/ som saa
lyder. S. Peders Skib helder vel/ men det sluncker icke fordi.
10 De er aff Guds naade kommen til sin rette brug igen/ fra den
Romske Kircke/ saa at det som Esaias scriffuer/ er den Romske Esai. 33.
Kircke vederfarit. Væ dig som røffuer/ thi du skalt berøffuis
15 igen. Oc er S. Peders Skib oc det ordspraag nu i sin || rette
brug igen/ Thi den hellige Kircke/ som vor Credo melder om/
15 tror paa een Gud/ som er Fader Søn oc hellig Aand/ oc
haffuer een daab/ een Christum/ een Tro etc. Oc der saar er
hendis lycke saare tynd her i Verden/ saa at det er en mofom
vanderen oc en farlig Seylag aff en haffn oc til en anden/
saar vind oc voffue. Oc lignes hun der saar/ ved et skib/ som
20 er vde fra Landet/ vnder staarm oc byllier/ oc holdt staa paa
haffuebredden/ og see/ huorledis det slas oc driffuis faar vey-
ret/ lige som det skulde strax skilies at/ oc brydis i tusinde
stycker/ det er/ de dømme saa der om/ lige som Gud vilde
inted skøde det/ effterdi at hand lader det saa fare/ saar vind
25 oc voffue. Der faare lade mange sig tycke/ at de ville helder
30 staa hof haffuit oc see til/ end at de || ville vere met vdi Ski-
bet vde paa haffuit.

* Oc til denne lignelse bruger mand gerne S. Peders Skib/ Luc. 5.
for det Lucas scriffuer vdi denne Søndags Luangelio. Jesus
30 stige op i it Skib/ som hørde Simon til/ oc bad hannem ro
lidet vd fra Landet/ der saar kalder mand den hellige Kircke
S. Peders Skib/ huilket er vde fra Landet/ oc vor Herre
Jesus er dog der vdi met/ det er/ hand lader sin Christen
Kircke friftis oc er dog icke fra/ men hof hende/ ind til Verds-
35 sens ende/ oc da skal hun siden vere met oc hof hannem i

Himmelen til Luig tid/ oc hun der offuer maa lide forfølgelse
her paa Jorden/ oc aff mange forladis. || 280

* Som nu steer hoss vore Naboer i Tydsland/ der helder
S. Peders Skib/ der er den Christelig Kircke i vaade oc fare
paa denne dag/ oc mange staa der hoss paa Landet/ paa det 5
tørre/ oc ere trygge oc see der til/ som ville dog icke giffue sig
til hende/ oc lide nogen forfølgelse met hende/ Thi de see oc-
saa det/ at de mechtige Potentater/ som mest skulde staa met
hende/ henge ved den Romste Passue oc der saar mene de/ at
det skal nu ville vere met hende/ oc at hun skal nu aldelis 10
siuncke ned til baande.

* Men de rette oc retsindige fromme Christne/ som ere i
S: Peders Skib de feste øyen paa Styremanden/ som er vor
Serre Jesus Christus/ oc der saare bliffue de ved oc tencke/
lad staarme oc bruse huor meget det vil/ skibet helder vel/ 15
men det || siuncker icke fordi. 281

* Men effterdi at wi ere oc saa i det samme Skib/ bør off
at vere visse der paa/ at det er sant/ at det Skib/ som wi ere
vdi/ fand icke siuncke/ alligevel at det helder vnder tiden/ lige
som det skulde siuncke/ Der til kunde alle Historier i den hel- 20
lige scrift tiene oss/ som beuise huorledis denne Skiper/ Styre-
mand oc høye Daasmand Christus Jesus met sin Himmelske
Fader hassue styret dette Skib oc holder det i sin framferd/
fra haffn oc til haffn/ fra sted oc til sted/ aff første verdens
begyndelse oc til denne dag/ oc vil det samme gøre ind til 25
Domme dag/ som er icke langt borte oc det er vdsleyt i sted.

* Thi Skibet er gammelt vdi dette siette tusinde Aar/ oc
formaa icke meget i sted. || 281

* Dog findes der end nu en sterck Køl/ oc tette borde vdi/
oc gaat redskab/ fordi/ at Gud er selff til stede oc seer til met/ 30
at samme skib holdis ved mact/ oc hans kære Søn disligeste
ved sit hellige ord som mand griber fat paa met Troen/ oc
kommer saa igennem til den rette haffn/ det er til det euige
liff oc Salighed.

* Men Pauens Skib/ som hand seyler vdi/ er tilhobe klin- 35
det met løsd timmer/ det er/ met Menniskens Lerdøm/ ia met

Dieffuelens lerdøm Oc baade Staffnen oc effter tæctet ere fulde/ met Pauer/ Cardinaler/ Biscoper/ Abeder/ Prierer etc. Oc bugen i Skibet er fuld met Mundte/ nunder/ Alterprester som den wogudelige Malning/ der om er malet/ giffuer Klarlige
5 til kende.

27 * Der faare effterdi at den Papistiske || skib er fuld met Sørøffuere/ oc Sælemordere/ da er det høytid at fly fra det Skib/ oc giffue sig ind i det andet rette Skib/ som aff den hellige
10 Skib/ der mand skal seyle vdi/ til det euige liff.

* Men paa det at huer kænd kende ved sig/ som maect ligger paa/ huad helder hand er i det rette eller vrangte Skib/ ville wi see huilket det rette er/ Oc huo der er vdi.

* Effterdi at det er io S. Peders skib/ som vor Herre Jesus
15 er vdi/ da er det oc saa klart/ at alle de ere i dette Skib met vor Herre Jesus/ som holde ved den lerdøm/ som er obenbaret
20 aff Gud oc bescreffuit aff de hellige Propheter oc Aposteler/ || oc de lade den lerdøm icke forkrenct eller forfalsct i deris Sierter met nogen menniskelig lerdøm/ oc de saa ved samme
20 lerdøm paafalde Gud met en god samuittighed/ tæct han- nem etc.

* Disse/ siger ieg/ ere alle sammen/ vdi det rette S: Peders Skib/ det er/ de ere Borger vdi Guds meninghed/ ihuor de
25 findis at vere oc ved huad lyct/

* Dette kænd beuissis aff de Sire hoffsuit sager/ oc der nest/ aff de omstændeligheder/ som denne lerdøm haffuer om sig.

* Den første sag/ som kaldis Caussa efficiens er denne/ at den rette Skibbygger oc Læyemand til dette skib er Gud Sader
31 ved sin Søn oc || den hellig Mand/ Thi hand baade kaldede
30 oc bygde den hellige Christelige kirke/ den tid hand sagde det løffte fram om sin Søn/ met disse ord/ Quindens Sæd skal knuse hugormens Hoffuid/ Oc met denne røstis bekendelse skilier hand hende aff fra alle Hedninger/ oc hun kaldis der
35 faar Guds kirke/ Christi kirke/ den hellig Mands kirke. Item Guds lerdøm/ den Christelig lerdøm/ den Hellig-Mands lerdøm etc.

- * Den anden sag/ som kaldis *Causa materialis*/ er den hellige *Script* i gamle oc ny Testamente/ som Christus siger/ *Joan: 5.* *Naadsager* *scripfterne*/ Item det bør at fuldkommis om *Menniskens Søn* som staar *scriffuit* i *Mosi lov*/ i *Propheter* oc *Pfalmer etc.* Oc i *Apostelers gerninger*/ Alle *Propheter* bære *vidnesbyrd* om hannem/ || *Oc S. Powel* siger: *I ere bygde paa Apostelers oc Propheters grunduaal*/ der aff kaldis den sande lerdøm/ det gamle oc ny Testaments lerdøm/ Item *Patricærs*/ *Mose*/ *Prophetiske* oc *Apostoliske lerdøm*. 5
3. * Den tredie sag/ som kaldis *Formalis* er *Lowen* oc *Euangelium* til *syndernis beændelse* oc til *syndernis forladelse*/ vdi vor *Børne lerdøm*/ i *S. Pouels Episteler* oc andetsteds i *scrifften* oc kaldis der faar den sande lerdøms rette saarm. Item *pœnitengis*/ *Troens* oc gode *gerningers lerdøm*. 10
4. * Den fjerde sag/ som kaldis *Sinalis* er *Menniskens salig- hed* oc *Guds Ære*/ som *Paulus* siger. *Euangelium* er *Guds krafft* alle dem til *salighed*/ som *tro*/ oc *Englene sungte*: || *Ære vere Gud* i *Det høieste*/ der aff kaldis det *retferdighedz*/ *salighedz* oc det *euige liffs lerdøm*. 15
- * Den første omstandelighed er *Steden* det er *Himmelen* *huor fra den sande lerdøm er kommen*/ *Joan 3*/ der aff kaldis det den *Himmelske lerdøm*. 20
2. * Den anden omstandelighed er *tiden*/ det er den *euige tid*/ som *Esaias* siger: *Guds ord* *bliuuer til euig tid*/ der aff kaldis det oc den *euige lerdøm*. 25
- * Diffe sager oc omstandeligheder beuise det at vere den rette *Kirke* som denne lerdøm *haffuer*/ oc dem at vere i den rette *S. Peders Skib*/ som *haffue* denne lerdøm *fær* oc den *effterfølge*. Oc tuert om igen ere alle || de vdi det *baandløse* oc *mordiske Pawens Skib*/ som *forsmaa* denne sande lerdøm/ oc *henge* ved *Menniskens tradition* oc ved *dieffuelens lerdøm*. 30
- * *Tu ville wi see*/ *huor vnderlige* at *Gud almectigste* *haffuer ført S. Peders Skib igennem*/ i denne *Verden*/ oc *huor tit* det *haffuer fuld saare heldet* oc *saa gaat*/ som *leyet paa siden omuellet*/ oc er dog *icke sunket*. 35